

**"SJENE"
MILČA
MANČEVSKOG**

NORMALNOST BALKANA

FILM

**"Sjene":
onostrani
i onirički triler**

na kojem ima status filmskog besmrtnika, i gdje mu nije preveliki problem pokrenuti široku međunarodnu koprodukciju (makedonsko-njemačko-talijansko-bugarsko-španjolsku).

Ta trenutačna ovisnost o Makedoniji ima pozitivnih implikacija. **Mančevski** nije osuđen niti na korporacijske ho-

Os trećim filmom **Milčo Mančevski** se ne odvajava od Makedonije. Nakon uspjeha u Veneciji s "Prije kiše", prvim filmom koji je artistički i politički artikulirao ratove na Balkanu, **Mančevskom** su vrata hollywoodskog mainstreama bila širom otvorena. Za svoj sljedeći film on je tada izabrao "Prašinu", poprilično skupi eurowestern po uzoru na "Butch Cassidyja i Sundancea Kida" i "Divlju hordu", u kojem se umjesto Meksikanaca pojavljuju Turci. Film je otvorio Veneciju, no makedonski western je teško bilo komercijalizirati, a slabo je prošao i kod kritike: vrata Hollywooda ponovo su se zatvorila.

Htio ne htio, **Mančevski** je i svoj treći film morao smjestiti u Makedoniju, domaći teren

llywoodske projekte, niti na sudjelovanje u nekoj formi neokolonijalne laži. Znamo kako to ide, Balkanci moraju biti žrtve rata ili mediji folklorne egzotike. Oni nemaju prava na modernost čak i kada je žive. Sa "Sjenama", pričom iz suvremenog Skoplja na razmeđu između živih i mrtvih, seksa i smrti, **Mančevski** izbjegava tu zamku.

I ovdje na rubovima imamo balkanski folklor i balkansku povijest (pogrom egejskih Makedonaca). No film s **Borče Nacevom** i **Vesnom Stanojevskom**, promovira i ono što nam Zapad negira: našu modernost, našu "normalnost" - premda to može zazvučati pomalo čudno u kontekstu jednog onostranog i oniričkog trilera.

Dragan JURAK